

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Teologie Ortodoxa
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Nivel licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie /Artă Sacră

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Artă creștină și Erminie (OLR3004)						
2.2 Titularul activităților de curs	Lector univ.dr. Mircea Oros, Mircea.oros@ubbcluj.ro						
2.3 Titularul activităților de seminar							
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	VP	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	1	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	47	Din care: 3.5 curs	14	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					16
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					16
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					16
Tutoriat					8
Examinări					8
Alte activități:					2
3.7 Total ore studiu individual	64				
3.8 Total ore pe semestru	70				
3.9 Numărul de credite	3				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Nu este cazul
4.2 de competențe	• Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	• Sală de curs, videoproiector, documente video, suport Power Point, Albume de artă, etc.
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	• Sală de seminar, atelier, șantier.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea, înțelegerea: - Conceptelor, teoriilor și metodelor de bază ale domeniului și ale ariei de specializare; utilizarea lor adecvată în comunicarea profesională, -Orientarea generală în domeniul artei creștine, -Perceperea punctuală a conținuturilor ideatice și imaginale specifice, -Asimilarea datelor obținute într-o perspectivă proprie asupra artei eclesiale. • Explicare și interpretare: (explicarea și interpretarea unor idei, proiecte, procese, precum și a conținuturilor teoretice și practice ale disciplinei) -Sesizarea sinergiei artelor spațiale în ambianța spațiului eclesial, -Explicarea interacțiunii arhitecturii și iconografiei în configurarea edificiului de cult, -Raportarea evoluției arhitecturii și iconografiei la hermeneutica bizantină a spațiului eclesial. • Instrumental-aplicative (proiectarea, conducerea și evaluarea activităților practice specifice, utilizarea unor metode, tehnici și instrumente de investigare). -Vizualizarea temelor iconografice conform prescripțiilor erminiei bizantine, -Elaborarea de programe iconografice conforme hermeneuticii spațiului eclesial, -Reproducerea de teme și programe iconografice studiate în lucrări practice și proiecte.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Atitudinale (manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de domeniul teologico-artistic, cultivarea unui mediu academic centrat pe valori, promovarea unui sistem de valori culturale și morale,participarea la propria dezvoltare personală) -Disponibilitatea în abordarea aspectelor teoretice și practice ale disciplinei, -Raportarea personală la valențele teologico-artistice ale domeniului studiat, -Capacitatea de operare creativă cu noțiunile și imaginile folosite în procesul de instruire.

7. Obiectivele disciplinei

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Formarea capacităților de asimilare și înțelegere, interpretare, argumentare a esenței problematicei artei creștine eclesiale, în special al artei și erminiei bizantine.
7.2 Obiectivele specifice	<p>Disciplina urmărește:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Să înțeleagă corect conceptul de erminie bizantină, 2. Să cunoscă canonului bizantin, 3. Să înțeleagă necesitatea apariției canonului iconografic, 4. Să perceapă erminia ca instrument didactic.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Conceptele de artă bizantină și erminie bizantină.	-Prelegerea interactivă, -Explicația	1 oră
2. Constituirea erminiei bizantine. Premise și izvoare în arta paleocreștină.	-Prelegerea interactivă, -Explicația	1 oră
3. Configurația și simbolismul lăcașurilor de cult.	-Argumentarea -Explicația	1 oră
4. Intenții și inițiative de program iconografic.	-Prelegerea interactivă,	1 oră
5. Evoluția iconografică în timpul lui Constantin cel Mare.	-Prelegerea interactivă	1 oră
6. Simbolismul teologic și funcționalitatea liturgică-coordonate constante în configurarea spațiului eclesial.	-Prelegerea interactivă, -Expunerea	1 oră
7. Primele codificări ale erminiei. Programele constructive și decorative.	-Expunerea -Prelegerea interactivă	1 oră
8. Teologia icoanelor. Apariția canonului iconografic.	-Expunerea -Prelegerea interactivă	1 oră
9. Reconstituirea erminiei bizantine. "Biserica-Liturghie" în hermeneutica bizantină.	-Prelegerea interactivă	1 oră
10. Simbolismul Bisericii. Altarul "Cerul Cerurilor"	-Expunerea -Prelegerea interactivă	1 oră
11. Naosul "podoaba zidirii". Simbolistica naosului.	-Prelegerea -Dezbaterea	1 oră
12. Erminia bizantină retrospectivă și perspectivă.	-Prelegerea -Dezbaterea	1 oră
13. Erminia, expresie a canonicității artei eclesiale.	-Prelegerea interactivă	1 oră
14. Erminia icoană a iconomiei. Erminia instrument didactic.	-Prelegerea -Dezbaterea	1 oră

BIBLIOGRAFIE :

ARTA CREȘTINĂ ÎN ROMÂNIA, ed. I. Barnea, V. Drăguț, vol. 1-5, București, 1979-1985,
BIGHAM, St., *Early Christian Attitudes toward Images*, ed. engl. Orthodox Research Institute, Rollinsford, 2004,
BÎCIKOV, V., *Estetica antichității târzii*, trad. rom. L. Dragomirescu, București, 1984,
BRANIȘTE, E., *Liturgica generală cu noțiuni de artă bisericească, arhitectură și pictură Creștină*, București, 1993,
BREHIER, L., *Civilizația bizantină*, trad. rom. N. Spincescu, București, 1994,
BRUBAKER, L., HALDON, J., *Byzantium in the Iconoclast Era (ca 680-850: the Sources)* (Aldershot/Burlington 2001)
DEBICKI, J., FAVRE, J.F., GRUNEWALD, D., PIMENTEL, A.F., *Istoria artei. Pictură, sculptură, arhitectură*, București, 1998,
DIEHL, Ch., *Manuel d'art byzantin*, vol. 1-2, Paris, 1925-1926,
DIONYSIOS Ps.-Areopagita: *De coelesti hierarchia*(CH); Idem, *De ecclesiastica hierarchia*(EC); Idem, *De mystica theologia*(MT); Idem, *De divinis nominibus*(DN); Idem, *Epistulae*(Ep); text grec/latin PG 3; trad. rom.: D. Stăniloae, Sfântul Dionisie Areopagitul: *Opere complete și Scoliile Sfântului Maxim Mărturisitorul*, București, 1996,

DRĂGUȚ, V., *Arta românească*, vol. I ,București, 1982,

EVDOKIMOV, P., *L'Art de l'icone. Une theologie de la beaute* (f.l. 1970, retip. 1981), trad. rom. G.și P.Moga, *Arta Icoanei. O teologie a frumuseții* (f.l.1992)

FIOCCHI NICOLAI, V., BISCONTI, F., MAZZOLENI, D., *Les catacombes chretiennes de Rome. Origine, developpement, decor, inscriptions*, trad.fr. Jean Guyon,Regensburg, 1999,

GRABAR, A., *L'iconoclasme byzantin: Le dossier archéologique*, ed.II, Paris, 1984; Idem, *Iconoclasmul bizantin: Dosarul arheologic*, trad.rom. D.Barbu,București, 1991,

GRABAR, A., *Martyrium: Recherches sur le culte des reliques et l'art chrétien antique*, 3 vol. ,Paris, 1943-46,

GRECU, V., *Cărți de pictură bisericească bizantină*, Cernăuți, 1936,

HAUSSIG, H.W., *Histoire de la civilisation byzantine*, trad.fr.H.Décarreaux ,Paris, 1967,

IOANNES Damascenus: *Contra imaginum calumniatores orationes tres*, în PG t.94; ed.critică B.Kotter, *Die Schriften des Johannes von Damaskos*, t.III, în PTS, t.17 ,Berlin-New York 1975; trad.rom.D.Fecioru, *Cele trei tratate contra iconomahilor*, București, 1998,

ISTORIA ARTELOR PLASTICE ÎN ROMÂNIA , vol. I-II ,București, 1968-1970,

LAZAREV, V., *Storia della pittura bizantina*, Torino, 1967; trad.rom. F.Chirițescu, *Istoria picturii bizantine*, 3 vol., București, 1980,

MANGO, C. *The Art of the Byzantine Empire: 312-1453, Sources and Documents* (Englewood Cliffs, N.J., 1972)

MANGO, C., *Byzantine Architecture*,New York, 1976,

MAXIMUS CONFESSOR: Μυσταγωγία, text grec/latin PG XCI, c.657-718; trad.rom. D.Stăniloae “Sf.Maxim Mărturisitorul: *Cosmosul și sufletul, chipuri ale Bisericii*, în Revista Teologică ,Sibiu, 1944, nr.3-4 și 7-8. MILLET, G., *Recherches sur l'iconographie de l'évangile aux XVe, XVe et XVIe siècles*, Paris, 1916; retip.1960.

MONDZAIN, M.-J.,*Image, Icône, Economie. Les sources byzantines de l'imaginaire contemporain*, Seuil,Paris, 1996.

OUSPENSKY, L., *La Théologie de l'icône dans l'Eglise orthodoxe* ,Paris, 1980; trad.rom. T.Baconsky: L.Uspensky, *Teologia icoanei*,București, 1994,

RĂMUREANU, I. “Cinstirea sfintelor icoane în primele trei secole”, ST XXIII (1971), nr.9-10, pp.621-71

REAU, L., *Iconographie de l'art chrétien*, P.U.F., t. I-III, în 6 vol.,Paris 1955-1958,

RORDORF, W., *Liturgie, foi et vie des premiers chrétiens*, Paris, 1986,

SĂNDULESCU-VERNA, C., *Erminia picturii bizantine*, Timișoara, 1979,

SCHONBORN, Ch., *L'icône du Christ. Fondements théologiques*, ed. II, (Paris 1986) trad.rom. V.Răducă, *Icoana lui Hristos*, București, 1996,

SCHUG-WILLE, Ch., *Art of the Byzantine World*, ed.germ. (Baden Baden 1969), ed.engl. Harry N. Abrams, Inc., (New York f.a.)

SEDLER, E., *L'Icône, image de l'invisible. Eléments de théologie, esthétique et technique* , Paris, 1981.

SEDLER, E., *Icoanele bizantine ale Maicii Domnului*, trad.rom, M.și A.Alexandrescu, ed.Șophia, București, 2008,

STĂNILOAE, D., *Spiritualitate și comuniune în liturghia ortodoxă*, Craiova, 1986.

STĂNILOAE, D., *O teologie a icoanei, Anastasia*, București, 2005,

ȘTEFĂNESCU, I.D., *L'illustration des Liturgies dans l'art de Byzance et de l'Orient* Bruxelles, 1936,

ȘTEFĂNESCU, I.D., *Iconografia artei bizantine și a picturii feudale românești*, București, 1973,

ȘTEFĂNESCU, I.D., *Arta feudală în Țările Române. Pictura murală și icoanele de la origini până în secolul al XIX-lea*, Timișoara, 1981,

TATARKIEWICZ, W., *Istoria esteticii*, trad.rom. S.Mărculescu, 4 vol.,București, 1978,

THEODOR ANDIDENSIS: Προθεωρία... PG, t.CXL, c.417, PG, t.CXL, c.417-68; trad.rom. N.Petrescu, “Theodor, episcop de Andida, Comentariu liturgic” în BOR LXXXIX (1971), nr.3-4

VĂTĂȘIANU, V., *Istoria artei europene*, vol.I *Epoca medie*,București 1967, vol.II *Arta din perioadaRenașterii*, București, 1972.

VELMANS, T., KORAC, V., SUPUT, M., *Rayonnement de Byzance*, Desclee de Brouwer Paris, 1999,
 WINFIELD, D.C., "Middle and Later Byzantine Wall Painting Methods" DOP22(1965)61-139
 WINFIELD, J. & D., "Proportion and Structure of the Human Figure in Byzantine Wall Painting and Mosaic", BAR, IS 154 (1982) (Cambridge, Mass., 1970)

9. Evaluare

Tip activitate	Criterii de evaluare	metode de evaluare	Pondere din nota finală
Curs	Răspunsuri la examene/colocvii	Examen scris	50%
	- Raspunsuri finale la lucrări seminar	- lucrări seminar pe baza tematicii parcurse, prin consultarea a cel puțin a trei surse bibliografice.	10%
Seminar	-Evaluare continuă-la nivelul activităților practice -Participare activă la lucrări practice	-studii de caz -dezbateri -prezentări proiecte	-30% - prezentă seminar + implicare activă în activități practice specifice disciplinei.
	-Prezentare proiecte practice finale		-10%

10.6 Standard minim de performanță

Cerințe minime pentru nota 5.

- Frecvența satisfăcătoare curs/seminar,
- Participarea activă la seminar,
- Susținerea lucrărilor practice
- Nivelul minim de cunoaștere a conceptelor de bază și de utilizare practică

Cerințe pentru nota 10 .

La cerințele minimale se adaugă:

- Idei și interpretări originale
- Capacitatea de analiză nuanțată, diferențiată a cursului,
- Stăpânirea unor tehnici, metode de analiza, capacitatea de a face conexiuni între concepte sau discipline.

Data completării :

14.05.2024

Semnătura titularului de curs:

Lector univ.dr. Mircea Oros

Semnătura titularului seminar :

Lector univ.dr. Marius Ghenescu

Data avizării în departament :

Semnătura directorului de departament :

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'D. Amfiteiu', written in a cursive style.